

pripomogli h koncu vojne. Ni važno, da ti preprosti slovenski ljudje v večini niso vedeli, da se bore za Jugoslavijo. Vedeli so le, da se bore za kruh in svobodo. Padli so kot žrtev avstrijske reakcije in se uvrstili v vrsto vseh tistih neznanih junakov, ki so umirali in še umirajo — ne za gospodarja in ne po višjem povelju — temveč za svobodo, napredek in človečanstvo.

Op.: V študiji sem se opiral v glavnem na razgovore z vojaki, ki so služili v upornih edinicah in na arhiv odbora za prenos judenburških žrtev, ki mi ga je iz prijaznosti dal na razpolago dr. Tone Jamar.

## Tuji gost

Igo Gruden

Kdo si, ki ne daš mi pokojno zaspati,  
da bije ob sèncih mi kri kakor pest?  
kdo si, ki nocoj izprašuješ mi vest  
in ji prisluškujesh potuhnjen pred vrati?

Ni strah me pred smrtjo, se v njo izživeti,  
življenja me strah je in groza ljudi,  
vpijočih v nebo iz prepadov noči:  
zakaj brez moči moram ž njimi trpeti?

Človeku ukaz je: ljubiti! ne: klati!  
ves svet pa gori kakor v zarji krvi:  
kdo kriv je, da človek človeka mori?  
Sam sebi ne vem si odgovora dati.

O bratstvu sem pel, o ljubezni govoril,  
nocoj sem na prsi prekrižal roké:  
kdo si, ki iz njih bi iztrgal srcé,  
ljubezen mi v njem do človeka umoril?

Sovraštvo sejal si, zdaj žanji in kôsi,  
uteši po krvi si blazni pohlep! —  
Kdaj riba faronika\* zvila bo rep?  
Ni vreden več svet, da na hrbtu ga nosi.

---

\* Po narodni pesmi nosi riba faronika svet; v pesmi pravi riba: „Če bom jest z mojim repom zvila, ves svet potopljen bo: če se bom jest na moj hrbet zvrnila, ves svet pogubljen bo.“ (Štrekelj, I. del, str. 500, št. 493).